

CÍLE

Získání základních znalostí a osvojení pojmů architektura, stavba/dům, pozice architekta, prostor zážitkovou formou.

Děti prožijí prostorovou hru, stavění bunkrů, vztahování prostoru k měřítku lidského těla a sebe samého.

Prací s tělem, cvičením a protahováním se otevírají témata vztahu člověka a architektury, lidského měřítka a zážitku z různých prostorů.

Z pasivní role vnímatele se žáci stanou aktivními tvůrci-architektky při stavění vlastních bunkrů a prostorových architektonických skic.

Při aktivitách, které míří k uvědomění vlastních potřeb v prostoru, možností proměňování prostoru a jeho působení, se seznámí se základními konstrukčními vztahy staveb a použitými materiály.

Senzorické mapování materiálů ArchLabu i vzorků nabízí experimentální a tvůrčí potenciál pro další prostorové aktivity, jejichž cílem nemusí být dům/obydlí/bunkr.

**SROZUMITELNÁ
ARCHITEKTURA**

**pro mateřské školy –
ArchLab**

*Zažijte architekturu prostřednictvím
modelů významných staveb
a proměňte je v bunkry.*

SKUPINA

Věková kategorie MŠ

Počet dětí 10–20 (25)

ČASOVÁ DOTACE

60/90 minut

KLÍČOVÁ SLOVA: Architektura, architekt, dům, stavět, konstrukce, model, materiály, bunkr.

ZÁMĚR

Program přináší zprostředkování tématu architektury, prvotní seznámení s architekturou, s rolí architekta, s architekty Miesem van der Rohe a Adolfem Loosem. Umožňuje práci s prostorem a vlastním tělem v něm. Nabádá k vedení rozhovorů o tom, jak vnímat architekturu, o materiálech, o měřítku a bytí v architektuře. Uvědomění si vlastního těla, jeho rozměrů a z toho odvozené velikosti architektury – nebo třeba bunkru.

PROGRAM

POMŮCKY

1

stavebnice ArchLab + dostupný mobiliář, který je v jednotlivých třídách (stoly, židle, prostorové stavebnice aj.)

2

vytištěné a zalaminované obrázky vily a zámečku, architektů Miese van der Rohe a Adolfa Loose

3

materiálové vzorky: cihla, mramor
dětské plastové figurativní hračky (lidské i zvířecí) v adekvátním měřítku k ArchLabu

4

pomocný instalační materiál: provázky, stahovací pásky, papírové lepicí pásky

PROSTOROVÉ POŽADAVKY

**místnost s volným
prostorem
min. 15–20 m²**

pro žáky mateřských škol

Program je připravený jako inspirace pro pedagogy mateřských škol a vychází ze snahy podpořit zájem o architekturu a vyzdvihnout její klíčovou roli v každodenním životě. Zprostředkování architektury v tomto programu upírá pozornost na stavby, jako je Vila Tugendhat a Bauerův zámeček, ale skrze ně otevírá celou tematiku práce s prostorem, jeho proměnou, obýváním a zažíváním, s pozicí a rolí architekta. Na příkladu ArchLabu si tak děti uvědomí, že stavbou architekti vytváří také prostor k obýváním, v němž nastávají situace přímo ovlivněné tím, jak je tento prostor navržen. Z toho pramení i rozhodnutí druhou část programu zaměřit na zážitkovou stavbu vlastního prostoru/bunkru, ověřování řešení konstrukce a smyslové vnímání materiálů.

ZÁŽITKOVÁ FORMA

Navrhovaný výukový program zprostředkovává architekturu zážitkovým způsobem skrze přímou smyslovou a herní zkušenost dětí. Aktivity obrací pozornost ke konkrétnímu haptickému zkoumání materiálů (cihla, mramor, textilie, molitany, překližky a plasty), ale také k samotným modelům a výukovým materiálům. Ve druhé fázi programu

je přínosné využít konkrétní prostředí místnosti, v níž se děti zrovna nachází. Vědomě se pracuje s prostorovou situací, která se vytváří a odehrává v aktuálním momentě na daném místě (vlastní prostorové stavby a bunkry). Program je chápán jako první příležitost pro setkání dětí z mateřských škol s edukací na téma architektury, které je seznámí se základními pojmy, jako jsou: architektura, architekt, stavba, konstrukce, materiály, funkce staveb. Děti si osobně zažijí tvůrčí pozici architekta při budování vlastních bunkrů/obydlí. V rámci krátkých etud vznikají skici a prostorové situace, objekty a instalace, které rozvíjí materiálové vnímání, technickou zručnost, vnímání prostoru a citlivost vůči vztahům mezi materiály, prostorem a konstrukčními řešeními.

ROLE VNÍMATELE

Děti v mateřské škole jsou obvykle v roli vnímatelů architektury, zatím nikoliv jejími tvůrci. Zaměřujeme se tedy na kultivaci vnímání architektury, větších prostorových celků, ale i jejích detailů, použitých materiálů i staveb, ve kterých se běžně pohybují (domov, školka, aj.). Skrze vlastní zkušenost si uvědomí také rozdílné funkce a užití prostoru i jeho vyznění. Druhá část edukačního programu spočívá naopak v tvůrčí proměně modelů do vlastních bunkrů, což akcentuje uvědomění svých vlastních potřeb proměnou prostředí tak, aby odpovídalo co nejvíce jejich představám.

Tato zkušenost může být dobrým základem pro zbystrnění a posílení vnímavého vztahu k veřejnému prostoru a architektuře.

MĚŘÍTKO

Práce s ArchLabem sice v první části programu neumožňuje do modelu vstoupit, ale práce s architektonickou stavebnicí přináší možnost nahlédnout do domu ze všech stran, sundat střechu, strop a podívat se na možnosti členění prostoru.

Při společném postupném rozebírání stavebnice se s dětmi dotýkáme jednotlivých součástí. Při budování bunkrů v návazné části programu je důležitým zážitkem právě obývání, vstupování do architektury, užívání vybudovaného prostoru a hledání jeho funkcí. To umožní dětem skrze postavičky a figurky lidských a zvířecích hrdinů, které se v modelech staveb za pomoci dětí zabydlí. Program tedy využívá měřítko modelů architektury a jeho dílčích částí, samotné prostředí místnosti a bunkrů. Toto přecházení a zkoumání různých měřítek umožňuje srovnání, diskuzi a fantazijní brainstorming na téma měřítko světa a architektury. Díky imaginaci můžeme na chvíli opustit realitu a vymýšlet fantazijní obydlí pro různé tvory a bytosti, které ani nemusí být reálné (je možné to vztahovat k oblíbeným hrdinům, plastovým figurkám nebo zvířecí říši).

PROGRAM

POPIS AKTIVIT

Program pro mateřské školky slouží pedagogům a pedagožkám jako inspirace pro práci s nejmenšími dětmi. Kromě seznámení s materiály a jejich haptickou kvalitou se zaměřuje také na práci s tělem a vnímání prostoru, jeho užití. Program se zaměřuje na dvě ikonické brněnské stavby – Vila Tugendhat a Bauerův zámeček, ale skrze vlastní zkušenost s modely obou staveb se děti seznamují se základními pojmy, materiály, konstrukcí.

PŘÍMÁ PRÁCE S MATERIÁLEM

Důraz na zážitek z manipulace s materiálem a experimentování s ním přirozeně vede k situacím, kdy si děti cvičí jemnou a hrubou motoriku (stavění bunkrů, protahování závlaček) a zvyšování kompetencí v zručnosti, schopnosti spolupráce a kultivaci prostorové představivosti. Rámcové zadání tvůrčí části programu dává dětem volnost v zacházení s poskytnutým materiálem, nabízí objevování možností jeho použití, podněcuje jejich zvědavost a fantazii. Přitažlivý materiál podněcuje kreativitu dětí a umožňuje jim ponořit se do hry a odklonit se od ustálených představ, jak má stavba typově vypadat.

Tvůrčí činnosti zahrnuté do výukového programu na sebe navazují z hlediska logického rozvíjení tématu, ale je možné s dětmi dílčí aktivity realizovat také jednotlivě. Každá z činností se sama o sobě dotýká stěžejních myšlenek koncepce a rozvíjí u dětí vnímání prostoru vytvářeného architekturou. Z pilotního programu v zapojené mateřské školce vyplynula potřeba zvýšení bezpečnosti s manipulací s materiály, obezřetnost a kooperace s dospělými pedagogy, doporučujeme pro realizaci programu minimálně dva, přítomnost lektora je žádoucí i pro další opakování.

Program se skládá z těchto fází:

ÚVOD a DIALOG

Počáteční stav modelů při příchodu dětí do místnosti ze svačiny – Vila Tugendhat i Bauerův zámeček postaven.

- ? Co je to dům/obydlí/budova?
- ? Na co slouží? K bydlení?
• (navést i na další funkce)
- ? A k čemu slouží školka, obchod,
• ordinace, kancelář, dílna?
- ? Jak se staví dům? Cihly/panely/
• tisk 3D betonem.
- ? Jak vypadají domy, ve kterých
• bydlíte, do jakých jiných domů
• ještě chodíte? Do školky, kroužků?
Jak vypadají domy, ve kterých
• probíhají?

Podívejte se na tyto dva modely domů. Jsou to modely slavných domů z Brna: Vily Tugendhat (+ obrázek vily + obrázek architekta) a Bauerova zámečku (+ obrázek zámečku + obrázek architekta) Znáte je? Tak si o nich něco řekneme!

VILA TUGENDHAT

BAUERŮV ZÁMEČEK

VILU TUGENDHAT najdete v kopci, kousek od parku Lužánky. Je to modernistická stavba, která v době, kdy ji postavil architekt Mies van der Rohe, byla supermoderní. Stojí v kopci, takže z ulice uvidíte jen jedno patro, ale ze zahrady se ukáže celá. Je nádherná, obří, s krásnými materiály (onyxová stěna). A navíc má speciální konstrukci! Co je to konstrukce/výstavba? = sestavování budov/domů. U Vily Tugendhat najdeme jen sloupy a stěny, stropy. (zkrátit dle věku dětí)

? Kdo dům navrhl/nakreslil?

? Co dělá architekt?

? Jaká je jeho práce?

BAUERŮV ZÁMEČEK najdete na Brněnském výstavišti. Moritz Bauer nechal postavit zámeček v 19. století. Jeho vnuk Viktor Bauer nechal zámeček přestavět od architekta Adolfa Loose, který obložil spodní sály nazelenalým kamenem

(mramorem) a přestavěl i zbytek domu. U Bauerova zámečku se můžeme podívat na stavbu z cihel. Klasický dům. Sedlová střecha. A uvnitř najdeme sály/pokojíčky. V přízemí je Loosův salonek (ukázat fotku salonku, Loose). Můžete se s rodiči do těchto domů i podívat!

Kdo dům navrhl/nakreslil?
Co dělá architekt? Jaká je jeho práce? (zopakovat informace o práci architekta)

2

SENZORICKÝ PRŮZKUM

MATERIÁLY: cihla, mramor.
Nechat si děti materiály osahat, u cihel se ptát, jak se spojují (malta), u mramoru se ptát, zda je studený nebo teplý na dotek.

Pojďme si teď pohrát s modely domů, pojdme si na ně sáhnout a podívat se, z čeho ty domy-modely jsou postavené a jak. Rozložíme Vilu Tugendhat na jednotlivé díly a pak zkusíme vymyslet a postavit něco společně! U rozkládání popisovat jednotlivé materiály a konstrukce. Všichni si na ně sáhnou, rozhovor o působení jednotlivých materiálů. Hliník – sloupy. Překližka – stěny, stropy a podlahy. Plexisklo – okna.

3

AKTIVITA – STAVBA

- ? Jak by měl vypadat dům pro děti?
- ? Jak musí být velký, abyste se tam vešli?
- ? Kolik místa potřebujete, abyste se tam postavili, rozpažili ruce nebo si lehli?

CVIČENÍ

(A)

SKRČTE SE, ABYSTE BYLI CO NEJMENŠÍ. VNÍMÁTE VELIKOST? JAK BY MOHL VYPADAT NEJMENŠÍ PROSTOR, DO KTERÉHO BYSTE SE VEŠLI? (ZKUSIT BANÁNOVOU KRABICI) JE VÁM TO PŘÍJEMNÉ?

(B)

POSTAVTE SE A ROZPAŽTE RUCE. JE PROSTOR, KTERÉ VAŠE TĚLO ZAUJÍMÁ, DOST VELKÝ, ABYSTE SE V NĚM CÍTLI DOBŘE?

(C)

NATÁHNĚTE RUCE NAHORU. JAK VELKÉ JE VAŠE TĚLO? KOLIK POTŘEBUJE ČLOVĚK PROSTORU? JSOU VÁM PŘÍJEMNÉ MALÉ PROSTORY, NEBO ROZLEHLÉ VELKÉ HALY?

Pojďme si postavit takový nejmenší dům pro děti! Bunkr!

- ? Už jste někdy stavěli bunkry?
- ? A jak byste je postavili ze všech těch materiálů, které tu máme?
- ? Představme si jednotlivé kousky stavebnice a zkusme si říci, k čemu mohou sloužit v bunkru.

Rozděleme se na dvě, tři skupiny (dle možností), budeme pracovat společně. Každá skupina s jedním dospělým. Můžete si v mezičase stavět z molitanových dílů různé pokoje nebo drobné stavby. Buďte opatrné!

Teď se staneme architekty. Nejdříve musíme vymyslet konstrukci bunkru. Zkusíme využít hliníkových sloupů a z desek uděláme střechu? Máme tu kolem sebe něco, co by se také dalo použít? K čemu se nám hodí další materiály jako plexiskla a molitan? Látku můžeme použít na stěny nebo strop.

- ? Jak se cítíte v tomto domečku / bunkru? Cítíte se v něm dobře?
 - Bezpečně? Pohodlně?
- ? Který materiál je pro vás nejpríjemnější?
- ? Jak by vypadal dům/bunkr nejlepší pro vás? A jak by vypadal dům nejlepší pro zvířátko?

ZÁVĚR

Ve společném kolečku se podělíme o své dojmy, pocity a zážitky z workshopu a ze stavění bunkrů.

? Jak se cítíte v bunkrech, které jste sami postavili?

Zopakujeme pojmy, které jsme se naučili.

O všímavosti. Všímejte si prostředí, ve kterém žijete! Nároží, balkonů i celých domů. Zdvihněte oči a pozorujte domy ve městě i v krajině. Všímejte si, že každý má svou vlastní povahu, atmosféru.

TIPY!

1

Učitel/ka by se měl/a aktivit zúčastnit společně s dětmi a do bunkrů ho/ji děti mohou pozvat, aby tam na chvílku také vstoupil/a.

2

Děti v případě externího lektora/ externí lektorky označit papírovou páskou se jménem – pomůže to seznámení, prolomení ledů a přinese to možnost oslovovat děti vlastními jmény.

3

Využití stolů, židlí, drobného nábytku a vybavení místnosti pro stavbu bunkrů je příjemným bonusem umožňujícím rozšíření možností, vybavení a zútulnění bunkru a zároveň inspiruje k dalšímu stavění bunkrů i bez stavebnice ArchLab kdekoliv, nejen ve školce, ale i doma...

